

Пролог

Ще зранку небо вкрилося густими хмарами. Увесь день непривітно хмурилося, а під вечір почало блискати й загрозливо загуркотіло. Підхоплені вітром краплини розбивалися об шибку й спливали донизу довгими розмитими плямами.

«Так і ми, — подумав його світлість граф Автєєв, — живемо до часу безтурботно, поки не втрутиться незвідана сила, піднесе, завертить і лясне, що лише мокре місце залишиться...»

Він відвернувся від вікна, і тепер стукіт дощу нагадував звук, із яким кулі впиваються в тіло. Здрігнувся від несподіваної асоціації й поволі, важко пересуваючи ноги, укотре за сьогодні подався до буфета.

Ноги в капцях ковзали по слизькому паркету, плечі під колись розкішним халатом зігнулися, пригноблені невидимим тягарем. Давно не чесане, щедро розбавлене сивиною волосся куйовдилося врізnobіч.

Немов старий дідуган, хоча лише влітку розміняв п'ятий десяток. Від колишньої гвардійської виправки не лишилося й сліду. Навіть вуса — офіцерська гордість — понуро висіли, і не вірилося, що вони зможуть знову завзято випрямитися кінчиками догори, як це було ще зовсім недавно.

У кабінеті панувала темрява. Лише в каміні ліниво потріскували вологі березові поліна. Іноді вони спалахували, але язички полум'я, немов лякаючись власного нахабства, одразу ховалися в попелі й несміливо визирали з-під нього червоними жаринками.

Важкі дверцята буфета розчинилися з неприємним скрипом. Граф навпомацки відшукав кришталевий графин, так само навпомацки, завченим рухом, не проливши жодної краплі, по вінця наповнив чарку.

Яскрава блискавка пронизала темряву, віддзеркалилася від дубової поверхні, засліпила очі. Загриміло так, що здригнулася підлога, а посуд злякано дзенькнув.

Десь щось грюкнуло, від дверей відчутно потягнуло холодом.

— Ти знову тут?

Автєєв не поспішав обертатися, боявся того, що міг побачити.

— Чому ти не даси мені спокою? Минулого не повернути. Ти маєш змиритися з тим, що сталося. Ми всі маємо змиритися...

Ледь розбірливі слова скидалися на приглушене бурмотіння людини, чий мозок вражений алкоголем або переступив межу божевілля. Можливо, те й інше разом. Бо в кімнаті, окрім його

світлості, нікого не було.

Лише всепоглинальна темрява, червоні жаринки в каміні й крижаний протяг. Він узявся нізвідки, усмоктав крихти тепла й розчинив їх безслідно.

— Згинь, нечиста!

З рота йшла пара.

Автєєв залпом спорожнив чарку, різко повернувся й нічого не побачив. Окрім тьмяних жаринок і трішки світлішого квадрата вікна, у яке гатило вже не дощем, а чимось твердим, немов хтось кісточками пальців тарабанив у скло.

— Свят, свят, свят...

Перехрестився, осінив хрестом темну порожнечу й знову наповнив чарку.

Обережно дістався до столу, тремтячою рукою запалив свічки в бронзовому підсвічнику. Вогники весело спалахнули, далі заметушилися, мовби хтось невидимий намагався їх загасити, стиснулися до ледь помітних цяточок і завмерли на кінчиках гнота.

За вікном шаленіло й лютувало. Гілки клена несамовито шкребли дах, немов намагалися зірвати його.

«Гуп-гуп-гуп» — гепали в скло крупинки замерзлої вологи.

«Тук-тук-тук. Впусти мене!» — відгукувалося в голові.

— Не впуска! Не дочекаєшся! Немає тобі тут місця! — бурмотів Автєєв.

Він до болю в очах впивався в темряву, проте розрізняв лише власний силует і крихітні вогники свічок за спиною.

«Гуп-гуп-гуп. Впусти!!!»

Яскравий спалах зигзагом розітнув небо, і на якусь мить Автєєв, здається, розгледів щось біле, безформне, що тулилося до скла й пронизувало крижаним поглядом.

Та, якби й не помітив, він знав, що вона там.

Вона чекала на нього, і він уже майже змирився, бо ховатися далі й відтягувати неминуче не зосталося сил. Та й сенсу в цьому більше не бачив.

Усе має кінець, настав час каятися.

Гримнуло близько й гучно, як ніколи. Мов дванадцятидюймова гармата пальнула поряд, аж у вухах позакладало.

Автєєв відсахнувся, а коли знову глянув на вікно, побачив, що скло стало білим, укрилося зимовою памороззю.

Хіба таке можливе? Зараз лише вересень...

Утім, чого дивуватися? Для потойбічних сил закон неписаний, вони від свого не відступляться.

Нічого не допоможе. Навіть хрест і молитва.

Молитва...

Автєєв посміхнувся. Гірко посміхнувся. Без радості й без надії.

Може, молитва комусь і слугує захистом, але йому від неї жодної користі. Молитва з його вуст як знущання над святинею. Надто багато гріхів узяв на душу, надто провинився, аби сподіватися на прощення. Навіть від самого себе.

Крижаний узор став чіткішим чи, може, око призвичаїлося. З розмитого й непевного він зробився пізнаваним і від цього страшнішим.

Знадвору, а певно, і взагалі з потойбіччя на Автєєва дивилося обличчя його дружини.

Колишньої дружини.

Мертвої дружини.

Дружини, якій він заподіяв смерть.

— Маріє, вибач мені! — Граф упав навколішки, поли халата розхристалися, оголюючи тонкі худі ноги. — Каюся!

Він боявся підвести очі, проте цього й не було потрібно. Знав, що вона там, що вона нікуди не поділася. Її сповнений пекельного холоду погляд пронизував наскрізь.

— Каюся! — повторив Автєєв і гепнувся лобом об підлогу.

Потім іще раз, іще. Удари лунали глухо, ледь чутно, а болю не відчував зовсім. Наче не себе мордував, а бездушним поліном гатив по паркету.

Марно. Усе марно.

Нікому його каяття не потрібне. Вона прийшла за ним і не відступить.

— Відчепися від мене! Відпусти мене! Благаю! Ти ж уже доволі поглумилася наді мною, удосталь помстилася. Згубила мою справжню любов, звела зі світу єдину, кого я кохав...

Автєєв заплакав. Мовчки. Лише сльози котилися по запалих щоках, щезали в заростях вусів, знову виникали на опущених донизу кінчиках, зривалися й капали на підлогу.

Кап, кап, кап...

Звуки здавалися гучнішими, ніж коли бився головою, долинали зсередини й боляче лупили по виснажених нервах.

— Ти й так уже забрала все, що могла! — закричав Автеев і зірвався на ноги.

Хотів ще щось гукнути німому зображенню, але так і завмер.

«Не все вона забрала», — блискавкою пронизало мозок.

Лишилося життя.

Його життя.

Нікчемне й нікому не потрібне.

І йому теж.

Тільки хіба це плата за бажаний спокій? І чи буде там спокій?

Надто мізерною здавалася ціна за очікуване благо.

Ні, самим лише життям він не відкупиться.

— Душу мою хочеш?! — закричав на повен голос. — Так забирай її. Усе одно нічого там не лишилося! Згоріло все! Гадаєш, я боюся тебе? Ні, не боюся! Я вже давно нічого не боюся. Мені нічим боятися.

Автеев стиснув кулак і щосили вдарив по ненависному образу.

Руку по лікоть обпекло нестерпним холодом, скло майже нечутно розсипалося на дрібні скалки, знадвору разом із порожнечею увірвалася пекельна стужа.

Пекельна стужа.

Порівняння дике до абсурдності. Але страх, навіть не страх, а панічний жах витіснив думки.

Нічого не тямлячи, Автеев відсахнувся від вікна, капець злетів, і підошву також обпекло холодом. Підскочивши, немов наступив на розпечене вугілля, він щодуху кинувся до дверей.

Наткнувся на них із розгону всім тілом, і його відштовхнуло назад.

Двері були замкнені. Навіть не замкнені (замок ні при чому), вони неначе вросли в одвірок, і відчинити їх було неможливо.

Пастка замкнулася, виходу немає. Порятунку теж.

Автеев обернувся.

Марія стояла біля столу. Тепер він бачив її повністю, на весь зріст. Камін за її спиною палав на повну силу, тільки тепла в ньому більше не було. Навіть язички полум'я здавалися неприродно синіми й холодними.

Утім, можливо, це ілюзія, обман зору, бо бачив Автеев їх крізь колишню дружину. Вона заступила камін і мала б загородити його від очей. Але безтілесний обрис не міг затулити

вогонь, лише надійно гасив тепло, яке той мав дарувати. Вбирав його, наче губка, не випускаючи назовні й краплини.

— Задоволена? Досягла свого?

Замість слів із рота виривалися пара й незрозуміле буркотіння. Але такими дрібницями годі перейматися. Коли схоче, вона його зрозуміє. Навіть говорити нічого не треба. На те вона і є нечистою силою.

Нечистою силою, а може, душею, яка заблукала або ж свідомо не побажала залишати цей світ, поки не покарає вбивцю?

Дрижачи від холоду, Автєєв, тримаючись за студену стіну, дочовгав до буфета. Наповнена раніше чарка чекала на нього.

Кришгаль обпік пальці, але на це вже можна не зважати. Стявши голову, за волоссям не плачуть.

Підніс чарку до рота й наштовхнувся губами на кригу.

— Невже й цього хочеш мене позбавити? Навіть такої дрібниці?

Відкинув марну посудину, і вона розлетілася в пил. Тихо, без звуку. Або ж вони всі разом зникли, або він втратив слух, бо не чути вже було ні дощу, ні грому, ні чогось іншого.

— Ти досягла свого. Я знаю, що тобі потрібно, і я зроблю це.

Автєєв пішов до столу. Привид відсунувся, звільняючи місце. Він більше не затуляв камін, тільки тепліше в кімнаті все одно не стало.

— Я знаю, чого ти хочеш, — повторив Автєєв.

Він справді знав.

Чи, може, тільки думав, що знав?

Мертва дружина заспокоїться лише тоді, коли її тіло лежатиме в родовій усипальниці. Там усе освячене, там немає місця привидам.

Але їй і цього мало, вона бажає його смерті.

Що ж, її бажання здійсниться.

Можливо, не повністю, але здійсниться.

Автєєв подумки посміхнувся. Недобре посміхнувся.

Дістав із шухляди револьвер, завченим рухом відкинув барабанчик, перевірів патрони й сховав зброю в кишені халата.

Привид зависнув біля протилежної стінки й уважно спостерігав за ним. Він уже не лякав

Автєєва, лише пригнічував німим докором. Не очей, їх не було, а якщо й були, розрізнити їх неможливо. Виділявся лише світлий контур, напівпрозора хмарка, що майже зливалася з дерев'яною панеллю.

Але Автєєв знав, що вона там, бачив і відчував її.

Умостився в кріслі, підсунув аркуш паперу. Умочив перо в чорнильницю — воно жалібно скрипнуло, натрапивши на тверде.

— Маріє...

Вона зрозуміла.

Пахнуло приємним зігрівальним теплом, і чорнило вмить розтануло. Повернулися звуки: Автєєв почув, як за спиною в каміні звично затріщало. Ніздрі залоскотав приємний запах смоли й диму.

Від примарного затишку попередні жахи здалися безглуздими, нісенітницею, яку слід забути й не заморочувати нею голову.

Однак привид нікуди не дівся. Він чекав.

Не варто себе обманювати й тішитися даремними ілюзіями.

Автєєв приречено зітхнув, струсив у чорнильницю завислу на кінчику пера краплю й почав писати...